

Handläggare: Inger Nilsson
Telefon: 08-508 23 305

Till
Hägersten-Liljeholmens
stadsdelsnämnd
2011-02-17

Riktlinjer för försöks- och träninglägenheter - remissyttrande

Förvaltningens förslag till beslut

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och översänder det som remissyttrande till kommunstyrelsen.

Maria Mannerholm
Stadsdelsdirektör

Ingrid Widebäck
Avdelningschef

Sammanfattning

Stadens revisorer har, vid en granskning av hanteringen av försöks- och träninglägenheter vid flera stadsdelsnämnder, funnit att de nuvarande riktlinjerna för sådana ärenden inte ger ett entydigt stöd för handläggningen. Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden har därför gjort ett förslag till förtydligade och utvecklade riktlinjer.

Förvaltningen är i allt väsentligt positiv till förslaget om nya riktlinjer, som förtydligar både handläggning och dokumentation av ärenden om försöks- och träninglägenheter. Vissa avsnitt i riktlinjerna, bl.a. om barnperspektivet, behöver dock utvecklas ytterligare.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts vid avdelningen för social omsorg. Information till de fackliga organisationerna lämnas den 1 februari 2011. Information till handikapprådet lämnas den 10 februari 2011.

Bakgrund

Stadens revisorer har, vid en granskning av hanteringen av försöks- och träningslägenheter vid flera stadsdelsnämnder, funnit att de nuvarande riktlinjerna för sådana ärenden inte ger ett entydigt stöd för handläggningen. Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden har därför gjort ett förslag till förtydligade och utvecklade riktlinjer. Förslaget har utarbetats i samråd med bl.a. bosamordnarna vid stadsdelsförvaltningarna.

De ändringar som gjorts gäller bl.a. målgruppen, innebörden av barnperspektiv i sammanhanget samt hur ansökan, utredning och biståndsbedömning ska ske.

Förslaget, som finns att läsa på www.insyn.stockholm.se, har remitterats för synpunkter till bl.a. samtliga stadsdelsnämnder.

Försöks- och träningslägenheter i Hägersten-Liljeholmen

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltning hade under 2010 kontrakt på totalt 54 försöks- och träningslägenheter, som alla förmedlats av Stockholms stads bostadsförmedling. Av de klienter som hade försökslägenhet fick fem personer under året överta förstahandskontrakten. Arbetet med försöks- och träningslägenheterna sköts av två halvtids bosamordnare som ingår i vuxenenheten. Bosamordnaren har mycket god kontakt med bostadsförmedlingen och med de allmännyttiga bostadsföretagen i stadsdelsområdet.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen är i allt väsentligt positiv till förslaget om nya riktlinjer och anser att de förtydligar både handläggning och dokumentation av ärenden om försöks- och träningslägenheter som är ett juridiskt komplicerat område. Förvaltningen anser dock att det finns avsnitt i riktlinjerna som behöver utvecklas ytterligare. Dessa punkter kommenteras nedan under den rubrik som de hör till.

Lägenheterna

I skrivningen anges vilken information som ska lämnas till bostadsförmedlingen när stadsdelsförvaltningarna ansöker om försökslägenhet för någons räkning. Förvaltningen menar att denna beskrivning är ofullständig och att den måste

kompletteras med att bostadsförmedlingen också vill veta vad som föranleder ansökan om förturs- eller träningslägenhet, dvs. vilka problem som funnits, vilken rehabilitering som den enskilde genomgått samt vilka skulder som personen har och vilken plan som finns för skuldsanering i förekommande fall.

Hemförsäkring

Förslaget anger att den som beviljas försöks- eller träningslägenhet ska teckna hemförsäkring. Förvaltningen instämmer i detta då en försäkring är viktig för att hålla alla inblandade parter skadelösa så långt möjligt om något händer. Kravet på hemförsäkring ska skrivas in i en bilaga till andrahandskontraktet och i den handlingsplan som upprättas för boendet. Att hemförsäkring fortfarande finns kontrolleras sedan i samband med de uppföljningar som görs av boendet.

Det bästa vore, enligt förvaltningens mening, om kostnaden för hemförsäkring kunde bakas in i andrahandshyran. Förvaltningen anser att det behöver undersökas om en sådan konstruktion är möjlig att göra.

Barnperspektivet

I avsnittet om barnperspektivet sägs att barns förhållanden inte får utredas i en utredning som gäller en vuxen. Samtidigt betonas vikten av att barn som bor eller tillfälligt vistas i försöks- eller träningslägenheter erbjuds nödvändigt stöd.

Förvaltningen anser att det behöver förtydligas hur barnets behov av stöd ska utredas och förutsätter att den utredningen ska göras av socialsekreterare vid berörd barn- och ungdomsenhet. Vilken barn- och ungdomsenhet som ska anses berörd behöver också klargöras, eftersom det kan röra sig om ett umgängesbarn som har sitt huvudsakliga boende i ett annat stadsdelsområde.

I anslutning till frågan om barnperspektivet vill förvaltningen framhålla att ett barnperspektiv i detta sammanhang inte betyder att försöks- eller träningslägenheter ska beviljas bara för att det finns barn i familjen. Även för barnfamiljer gäller att det inte är behovet av bostad i sig som är det väsentliga när det gäller att beviljas en försöks- eller träningslägenhet, utan det är den vuxnes behov av stöd i boendet som är avgörande.

Målgrupp för försökslägenhet

I de nu gällande riktlinjerna anges att boende i försökslägenhet ska beviljas ”personer som på grund av rehabiliteringsskäl inte på egen hand blir godkända som förstahandshyresgäster. Endast undantagsvis ska andra skäl komma i fråga.”

Detta har i praktiken tolkats som att boendeformen huvudsakligen varit avsatt för personer med missbruksproblem eller psykisk funktionsnedsättning.

I förslaget definieras målgruppen som ”vuxna personer med missbruks- psykiska eller allvarliga sociala problem som behöver stöd från socialtjänsten för att få, klara och behålla ett eget boende. Dessa personer ska ha fått relevant hjälp och stöd för sin problematik, bedömas ha förutsättningar för att klara eget boende och ha en realistisk möjlighet att kunna överta förstahandskontraktet på lägenheten.”

Förvaltningen anser att förslagets skrivning om ”allvarliga sociala problem” gör att många svåra bedömningsfrågor kommer att uppstå, eftersom målgruppen blir vidare och mer svårtolkad samtidigt som antalet tillgängliga lägenheter inte kommer att öka.

Under samma avsnitt anges att reglerade hyresskulder alternativt pågående skuldsanering i princip är en förutsättning för att den enskilde ska kunna ta över förstahandskontraktet. Förvaltningen anser att avsnittet behöver förtydligas så att det framgår att skuldrådgivning ska vara påbörjad samt att nya skulder inte får ha tillkommit och befintliga skulder inte får ha ökat om en kontraktsöverlåtelse ska kunna komma ifråga.

Ansökan, utredning och bedömning

Förvaltningen välkomnar påpekandena att det alltid ska finnas en dokumenterad ansökan från den enskilde och att ansökan ska utredas och beslut fattas även om det inte just då finns någon lämplig försökslägenhet. Ett förtydligande behövs dock om att dokumentationen även i dessa frågor ska ske i form av journal-anteckningar, som sedan ställs samman till en utredning som i sin tur utmynnar i ett beslut.

Förvaltningen ställer sig frågande till att en av förutsättningarna för att bistånd till försökslägenhet ska vara att den enskilde ”bedöms ha stabilitet när det gäller ... psykisk hälsa”. Psykiska sjukdomar är sällan stabila, utan kan gå i skov mellan vilka personen fungerar bra, framför allt genom rätt medicinerings. Om krav ska ställas på stabil psykisk hälsa kommer många personer med psykisk funktionsnedsättning uteslutas från möjligheten att få försökslägenhet.

Biståndsbeslut

Riktlinjer anger, med hänvisning till JO, att försökslägenhet normalt inte är ett bistånd enligt 4 kap 1 § socialtjänstlagen (SoL) utan att det är att hänföra till bistånd enligt 4 kap 2 § SoL. Ett beslut om bistånd till försökslägenhet ska därför utformas så att den enskilde först får avslag enligt §1 och sedan bifall enligt § 2.

Förvaltningen anser att detta blir lätt absurt och tämligen obegripligt för den enskilde och hoppas att det ska gå att finna någon enklare lösning på hur beslutet om försökslägenhet ska formuleras.

Beträffande längden på biståndsbesluten för försökslägenhet sägs att besluten ska tidsbegränsas, att korta beslut rekommenderas och att beslut som löper på längre tid än ett år inte ska förekomma. Förvaltningen menar att riktlinjerna bör ange att biståndsbeslutet bör skrivas för högst sex månader och hyreskontrakten för en månad i taget. I kontraktet anges de villkor som gäller för att kontraktet ska förlängas med ytterligare en månad.

För träningslägenheter anges att biståndsbesluten ska ha samma löptid som hyreskontrakten, dvs. en månad i taget. Förvaltningen anser att så korta beslutstider medför ett betydande merarbete för handläggaren att besluten bör skrivas på längre tid, förslagsvis upp till sex månader, men med förbehåll.

Plan för boende i försökslägenhet

Enligt förslaget ska en plan upprättas för boendet i försökslägenheten. Förvaltningen anser att denna plan, precis som andra planer för hur en insats ska gestalta sig i praktiken, ska kallas för genomförandeplan.

Kontrakt

I förslaget sägs att förändringar i boendevillkoren kan ske efter samråd med den socialsekreterare som upprättat planen för boende och berörd fastighetsägare. Förvaltningen anser att samråd ska ske även med den ansvariga boendesamordnaren samt, givetvis, med den enskilde.

Hyran

Förslaget anger att den enskilde ska börja betala hyran direkt till fastighetsägaren senast sex månader innan beräknat övertagande av förstahandskontraktet. Förvaltningen har svårt att förstå fördelarna med detta. Om hyresbetalningarna görs till fastighetsägaren blir det svårare för socialtjänsten att kontrollera att hyran verkligen är betald, vilket kan medföra att det uppstår en hyresskuld som socialtjänsten är ansvarig för.

Hyresrättsliga frågor

Förvaltningen anser att hela avsnittet om de hyresrättsliga frågorna behöver omarbetas så att det får en mindre juridisk och mer praktisk prägel. På flera punkter, bl.a. vad gäller uppsägning, bör det finnas tydliga rekommendationer om

vad som ska göras och hur det ska gå till. Färdiga mallar bör också finnas i så stor utsträckning som möjligt så att hanteringen blir så korrekt som möjligt.

Bilagor

1. Remisshandling finns att hämta på <http://insyn.stockholm.se>